

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
iz v Mariboru z pošiljanjem
na dom

na celo leto	3 fl.
» pol leta	1 fl. 50 k.
» $\frac{1}{4}$	— fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom	
za celo leto	2 fl. 50 k.
» pol leta	1 fl. 30 k.
» $\frac{1}{4}$	— fl. 62 k.

Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Štv. 35.

V Mariboru 12. decembra 1867.

Tečaj I.

Yabilo.

Novo leto se bliža, „Slovenski Gospodar“ vabi na naročbo. Še ni dolgo, kar je nek tujec po Slovenskem potoval in svoje opazke napisal. Pisal je, da se kmeti „Novičariji“ od daleč poznajo, imajo snažno vredjene hrame, lepa polja, debelo in močno živino, ljudje tudi so veselega cvetočega lica, s kratka vidi se povsodi napredek, med tem ko je pri sosedih poleg, ki časnikov ne berejo, vse narobe, streha luknasta, živina zapuščena, revščina in nadloga gleda v hram in iz hrama: neomika in protinaravno tujstvo jih tlačí.

Tako nekako je pisal on pošten tujec popotnik o naših slovenskih krajih. Resen je, da kder dva poleg ena druga delata, učenejši z večim vspehom in večjo koristjo dela; naravina moč, katero je človeški um človeku v pomoč poklical izmisli si stroje (mašine) in opaziv ločbino (kemično) delovanje zemljinih tvarin, pomaga učenejšemu; zadnje mu pove, kako mora zemljo mešati, gnojiti in semena meniti, stroji pa mu delajo brez plače. Naj marljivejša roka tega napredka časovega ne doseže, kamoli se prekosi. Zato „Novičarji“ in oni ki časnike berejo, več glestajo, oni denar, ki ga za časnik dajo, jim povrne ne le obresti ampak še glavnico mnogoterno, in vse to z naukom.

Ali nisi bral, ljubi brat, da je izvrsten vinorejce, častiti sodelavec „Slovenskega Gospodarja“ na rali zemljišča pridelal 12 reci dvanajst štrtinjakov vina in tega ne z bajami in čarami ampak z umnim obdelovanjem. Uči se tudi ti, in beri marljivo časnike, stopi v vrsto „Novičarjev“ in „Slov. Gospodarjev“. Sedajni čas je drag, potrebe so se pomnožile, davki so narastli, zato se imamo tudi naučiti iz zemljišč več iztlačiti.

Pa še ena reč nas opominja, da se več učimo v djanskem življenju, to je društveno življenje. Tlaka in robota je minola in vsi smo svobodni in imamo ustavne pravice. Kake pravice pa so te? V kratkem da si dačo in vojake po svojih zastopnikih sami naložimo. Kako pa, da si dače in vojakov ne znižamo? me zvedavno prašate. Zato ker se ustavnega življenja premalo vdeležujemo. Neznamo uradnikom dela iz rok vzeti, da bi jih menje bilo, neznamo pripomoči, da bi prišla taka vlada, ktera bi znala z menjšimi troški vladati. Tega se moramo učiti; kakor povsod, tako tudi pri nas, si mora ljudstvo samo pripraviti svobodo seveda po postavni poti, da je bo vredno. Svobodna ustava se začne v srenji in dokler se postav in svojih pravic sami ne naučimo, hodimo zastonj v uradnijo prašat, kaj je ustavnemu državljanu dovoljeno kaj ne. Uradnik je vladina stranka, in mi smo ljudstvo, to je vladana stranka, ki je s prvo véasih različnih misli Svoboden in ustaven državljan je le, kdor ve, da je svoboden in pozna svojih pravic in dolžnosti, ki jih tirja in izvršuje. Ustavna, prava ustavna vlada pa je naj cenejša, učimo se tedaj tudi dostojanstva ustavnega beroči časnike in pripravljajmo se za politične zборе.

Pomislimi pa še tudi moramo, da je vsa svoboda brez narodnosti le sužnost. Naša narodnost še je v plenicah, dasi je v obče upanje do polne narodnosti naše v boljšem stanu, ker ideja sedajnega časa žene narode k omiki, k spoznanju sorodnosti s sorodnimi rodi, k spoznanju narodnih pravic. Vendar brez naroda v celem se nič ne dovrši niti dopolni, dokler se narod od prvega do zadnjega ne vzbudi in vzdrami. Imamo, postavimo, v uradnih poročilih skoro same uradnike, ki slovenski znajo, a da kmetu ponudijo slovenska pisma, tega ni pričakati, kmet jih mora tirjati znati in to more, če mu znanje dotičnih postav da potreben pogum. Zato so časniki, ki take postavbe jasni in pa sporočijo, kde se proti ravna. Enako v šolah.

Na dalje, kakor srake lečejo in se gonijo adrese po svetu in pridejo tudi v naše roke, naj podpišemo. S takimi adresami se voditelji političnih strank oborožijo in rečejo: Glejte no, toliko in toliko podpisov govori za me. Ali veste, da mačke v vreči ne kupite, da ne podpišete proti samim sebi? Časniki, naši časniki nas v tem tudi podučujejo.

Zato pravimo, gospodarska korist, ustavno dostojanstvo in naroden napredek opominja naročati si časnikov in sicer naših a ne tujih nam sovražnih. Knjige in časnike so merilo omike, naprej hiteči narod slovenski noče zaostati, on hoče pred svetom pokazati, da je zrel postal tujstvo raz sebe stresti, on hoče svoje tuge in želje očitno v časnikih svojih razglašati, da imajo narodni poslanci, ob enem jasno krmilo, da se ne majajo in se ne bodo upali majati se.

V tem namenu in v tem dubu hoče „Slovenski Gospodar“ po svoji moči sodelovati oziraje se na državno korist mile nam Avstrije, na zanimivosti slovanske in slovenske, posebno pa štirskih Slovencev. Vse rodoljube in rodoljubna društva in srenje pa prosimo, da nam pridejo z obilno naročnino in s svojim sodelovanjem krepko v pomoč.

Cena je zgoraj postavljena.

A. Krempelj.

(Poskus životopisne črtice.)

(Dalje.)

Da je Kr. mnogo spisal in več rokopisov zapustil, soditi se da iz tega: o priliki, kedar je gospodska pregledovala njegovo zapuščino, rekel je bilštanjske grajščine oskrbnik: toliko rokopisov in spisov nisem našel nikoli pri nijemem gospodu. Največ spisov je odnesel g. Ajlec, bivši ondi kaplan v kratkem po Kr. smrti; sedaj ni duha ne sluha o njih. Pri mali nedelji je župnikoval Kr. do 21. grudnia 1844. l., ravno na Tomaževo mu je osodna sojenica prerezala nit pozemeljskih dni, toliko delavnemu in marljivemu narodnjaku, še v

lepi moški dobi, v 54. letu; želeli bi mu bilo mnogaja leta. Pravi se, da že bolehav poslal je v Ljutomer posla razve drugih potrebnih reči tudi po tobak, pa pošel je zabil pri nesti nosno hrano, kar ga je že bolnega nekoliko razkačilo, ter srd pospešil bolezen in smrtno uro. O Kr. pokopu se je čulo toliko vreščanje in cviljenje med ljudstvom, da so pobegnoli morali duhovniki s pokojišča, narod se ni dal od gróba svojega premilega pastirja, modrega učitelja in ljubljenca odpraviti. Na gomili čepi kamenček, kateri so mu postavili trije hvaležni kmeti: Stranjsak, Hraševac, Krefť, kateri so razumeli vredno ga čislati in dostojno ljubiti. Ne bi li teh častnih možakov bilo, naj brže ne bi imel na svoji odeji drugega znamenja, nego pirav križ lesenjak, dokler v bližini zaljšajo